

Toetsing Wet natuurbescherming

Zonneveld Agger te Woensdrecht

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

LC Energy
T.a.v. de heer F. Huizinga
Bronland 12
6708 WH Wageningen

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 10292
Datum: 09-04-2020
Opgesteld: M. Hoofd
Gecontroleerd: J. Loeffen
Versie: 1

© 2020 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	6
3	Natuurwetgeving en -beleid	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Bescherming van soorten	11
3.3	Bescherming van gebieden	11
3.4	Bescherming van houtopstanden	13
3.5	Natuurnetwerk Brabant	14
4	Methode	16
4.1	Bureauonderzoek	16
4.2	Terreinbezoek	16
5	Beschermde soorten	17
5.1	Planten	17
5.2	Zoogdieren	17
5.2.1	Vleermuizen	17
5.2.2	Overige zoogdieren	19
5.3	Vogels	20
5.4	Reptielen	22
5.5	Amfibieën	22
5.6	Vissen	23
5.7	Ongewervelden	23
6	Conclusie	25
6.1	Beschermde soorten	25
6.1.1	Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt	25
6.1.2	Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt	25
6.1.3	Algemene zorgplicht	25
6.2	Bescherming gebieden	26
6.3	Bescherming houtopstanden	26

6.4	Natuurnetwerk Brabant	26
6.5	Geldigheid rapportage.....	26
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	28

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens om op agrarisch grond een zonnepark te realiseren.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

De voorgenomen locatie (het plangebied) is gelegen in het verlengde van de Braakseweg, ten zuidwesten van de dorpskern van Woensdrecht (gemeente Woensdrecht, provincie Noord-Brabant). Het plangebied bestaat uit drie percelen agrarische gronden die gelegen zijn in een relatief open landschap (zie afbeeldingen 1, 2, 3 en 4). Aan de percelen grenzen greppels, sloten en ten westen van de percelen loopt een bredere watergang genaamd de Agger. Aan de noord-, oost- en zuidzijde grenzen de percelen aan agrarische gronden en aan percelen waarop fruit wordt geteeld. Aan de westelijke zijde liggen een ruigtestrook en een bosschage. Het plangebied is onverlicht en er is geen bebouwing in aanwezig.

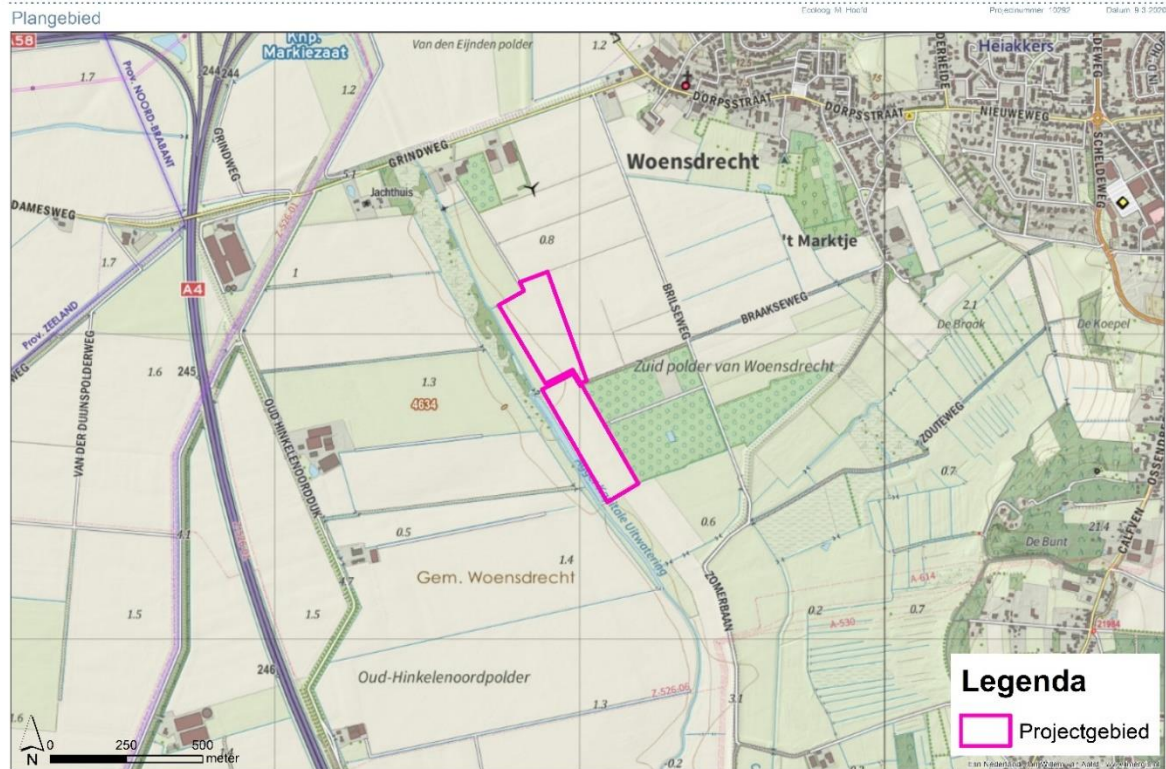
2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De opdrachtgever is voornemens om op de percelen een zonnepark te realiseren.

Uitgangspunten:

- Er wordt bij de aanleg van het zonnepark en de landschappelijke inpassing ingezet op aansluiting aan, en versterking van, het Natuurnetwerk Brabant (NNB).
- Tijdens de aanleg wordt alleen overdag (tussen zonsopkomst en zonsondergang) gewerkt.
- Er vindt door de ontwikkeling geen toename van verlichting plaats.
- Ten westen van het plangebied wordt geen hekwerk geplaatst. Ten noorden, oosten en westen van het plangebied komt wel een hekwerk te staan dat doorloopt tot op de grond en dat niet voorzien wordt van faunavoorzieningen.
- Er wordt een zuid-opstelling toegepast, waarbij de panelen 2,5 meter hoog worden. Tussen de rijen panelen zit 2 meter afstand.

Zonneveld Agger te Woensdrecht

Afbeelding 1. Ligging plangebied (ESRI Nederland, 2020)

Zonneveld Agger te Woensdrecht

Afbeelding 2. Luchtfoto plangebied (ESRI Nederland, 2020)

Afbeelding 3. Impressie plangebied (bovenste vier foto's) en omgeving van de Agger (onderste twee foto's), situatie op 6 maart 2020.

Afbeelding 4. Enkele foto's van (de oevers van) de Agger (24 maart 2020).

Legenda

- Plangrens
- Bestaande watergang met oever
- Bestaande weg
- Bestaande beheer- en onderhoudstrook
- Nieuwe riet- en ruigtestrook
- Bestaande riet- en ruigtestrook
- Bloem- en kruidenrijk grasland
- Nieuw struweel / landschappelijke haag
- Bestaand struweel en elzenbroekbos
- Hekwerk
- Reservering voor zonnepanelen
- Camera's

Afbeelding 5: Inrichtingsplan voorgenomen ontwikkeling (Eelerwoude, 2020).

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen bij ruimtelijke ingrepen op een beperkt aantal terreinen is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt danwel of het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk is. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De bescherming van soorten is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt

een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 1,6 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied; Brabantse Wal (afbeelding 6). De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming wordt daarom voor niet stikstof-gerelateerde effecten niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een AERIUS-berekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Echter, de gegevens die voor deze berekening noodzakelijk zijn, zijn in deze fase van de ontwikkeling nog niet beschikbaar of nog niet concreet. Zodra de gegevens (bij benadering) bekend zijn dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd om te bepalen of vervolgstappen ten aanzien van stikstof-gerelateerde effecten noodzakelijk zijn.

Afbeelding 6. Ligging plangebied (in rode ovaal) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (AERIUS calculator, 2020).

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bossen is gelet op de Wet natuurbescherming niet zomaar toegestaan. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de ‘bebouwde kom Boswet’ liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de ‘bebouwde kom Boswet’ bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de ‘bebouwde kom Verkeerswet’. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of er hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Brabant

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming. In Noord-Brabant spreekt men over het Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. De provincie Noord-Brabant heeft naast het NNB ook ecologische verbindingzones (EVZ) aangewezen. Zij vormen een essentiële bouwsteen van het Natuurnetwerk Brabant doordat zij natuurgebieden verbinden. Zodra een EVZ is gerealiseerd valt deze onder de bescherming NNB. In of in de directe nabijheid van het NNB geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het NNB of de EVZ denkbaar zijn, is het noodzakelijk een toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied grenst aan het NNB maar maakt er geen onderdeel van uit (afbeelding 7). Het gedeelte van het NNB waar het plangebied aan grenst valt onder het deelgebied 'West-Brabant', het betreft daarvan het subdeelgebied "19 Calfven en Noordpolder".

Het NNB kent, in tegenstelling tot veel andere provincies, wel een externe werking. Dit betekent dat indien de realisatie van het zonneveld zou leiden tot een aantasting van de ecologische waarden en kenmerken, de negatieve effecten beperkt en gecompenseerd moeten worden. De aanleg van het zonnepark leidt echter niet tot aantasting van de aanwezige waarden en kenmerken, omdat het een locatiegebonden ontwikkeling betreft waarbij juist wordt ingezet op aansluiting op het NNB. Een nadere toetsing aan het NNB is daarom niet noodzakelijk.

Afbeelding 7. Ligging plangebied ten opzichte van het NNB provinciaal deel (in groen) en het NNB rijksdeel in (oranje) (Provincie Noord-Brabant, 2020).

4 Methode

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is indien beschikbaar gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie;

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna).
- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door M. Oomen uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 6 maart 2020 bij 8°C, bewolkt weer en windkracht 3 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Het plangebied is in gebruik als akkerland. Door het intensieve gebruik vormt dit voor vrijwel alle beschermde plantensoorten ongeschikt biotoop. Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van de kleine wolfsmelk, deze soort is in 2011 nog op circa 200 meter afstand van het plangebied aangetroffen (NDFF, 2020a). De aanwezigheid van deze soort wordt in het plangebied en langs de sloten en greppels echter niet verwacht omdat deze daar te voedselrijk voor zijn en de akker jaarlijks wordt bewerkt.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop en beheer ook uitgesloten, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen.

Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied zijn geen bomen of gebouwen aanwezig. Derhalve zijn verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied uitgesloten.

Foerageergebieden

Het plangebied is nauwelijks geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Vleermuizen jagen op insecten die zich vaak rondom beplanting en in luwe zones bevinden. In het plangebied zijn alleen luwe zones aanwezig langs de windsingel (die op het naastgelegen perceel staat) en aan de westelijke zijde langs de rietvegetatie.

Vliegroutes

Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen om langsheen te vliegen. Dit zijn meestal houtwallen, singels of lanen, maar ook watergangen kunnen als vliegroute dienen. Potentiële vliegroutes zijn niet aanwezig binnen de grenzen van het plangebied. Deze zijn wel aanwezig langs de windsingel op het aangrenzende perceel ten westen van het plangebied langs de Agger en de beplanting die daar langs staat. Deze elementen liggen echter buiten de invloedssfeer van de ontwikkeling.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven (zie ook kader Foerageergebieden en vliegroutes).

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen potentiële verblijfplaatsen aanwezig. De ontwikkeling heeft daardoor geen direct negatief effect op verblijfplaatsen.

Foerageergebieden

Het plangebied is nu matig geschikt als foerageergebied, doordat insecten en luwte om in te jagen ontbreken. Door de ontwikkeling van een zonneveld met kruidenrijke vegetatie zal biotoop dat insecten aantrekt toenemen en wordt het plangebied geschikter om in te jagen. Negatieve effecten op essentieel foerageergebied worden uitgesloten.

Vliegroutes

Potentiële vliegroutes zijn aanwezig langs elementen die om het plangebied heen liggen en die door de ontwikkeling niet worden beschadigd of verwijderd. Deze potentiële vliegroutes worden door de ontwikkeling niet negatief beïnvloed. Negatieve effecten op vliegroutes zijn daarom uitgesloten. Bovendien neemt met de geplande ontwikkeling het aantal potentiële vliegroutes toe doordat bij de realisatie van het zonnepark nieuwe landschapselementen worden aangelegd.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas en diverse algemene muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast kunnen een aantal van het plangebied gebruik maken als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals eekhoorn, das, veldspitsmuis, wezel, hermelijn en bunzing worden niet in het plangebied verwacht. Voor eekhoorn is in het plangebied geen geschikt leefgebied aanwezig. Voor das en veldspitsmuis geldt dat het plangebied buiten het bekende verspreidingsgebied ligt en burchten dan ook niet zijn aangetroffen en voor wezel, hermelijn en bunzing geldt dat de akkers geen geschikt leefgebied vormen doordat weinig tot geen dekking aanwezig is. Takkenrillen of hopen organisch materiaal, waar kleine marterachtigen hun verblijfplaats in kunnen hebben, ontbreken binnen het

plangebied. Mogelijk komen wezel, hermelijn en bunzing wel voor in het NNB langs de Agger en zullen zij een enkele keer het plangebied betreden om er te jagen. Het plangebied vormt echter maar marginaal foerageergebied voor deze soorten.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een verbetering van het leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Alleen voor ree zal het plangebied ongeschikt worden als migratieroute door de plaatsing van een hekwerk aan drie zijden. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Noord-Brabant een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Voor de soorten zonder vrijstelling geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn ter plaatse van de werkzaamheden niet aangetroffen en worden niet verwacht. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit van het leefgebied van wezel, hermelijn en/of bunzing. Doordat het marginaal foerageergebied betreft voor deze soorten, maakt het plangebied geen onderdeel uit van essentieel leefgebied. Het leefgebied om het plangebied heen blijft behouden en door de landschappelijke inpassing en het beheer van het zonnepark zal de kwaliteit en kwantiteit van het leefgebied voor deze soorten toenemen. Een negatief effect op beschermde grondgebonden zoogdieren is daarom uitgesloten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van het zelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

In het plangebied zijn geen potentiële verblijfplaatsen aanwezig van soorten met jaarrond beschermde nesten. Ten westen van het plangebied, in het bos langs de Agger, is wel een horst aangetroffen. De afstand van de horst tot het plangebied is circa 50 meter. Gezien het formaat en de waarnemingen in NDFF betreft het hoogstwaarschijnlijk een buizerdhorst (NDFF, 2020a).

Tijdens het veldbezoek zijn overigens geen waarnemingen gedaan van territoriale buizers of andere vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Buizerd kan het plangebied gebruiken als onderdeel van zijn foerageergebied. Gezien de grootte van het jachtterritorium van de buizerd en het aanwezige, matig geschikte biotoop betreft het plangebied geen essentieel leefgebied. In de omgeving komen nog andere vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten voor, het betreft soorten als ransuil, sperwer en boomvalk. Er zijn tijdens het veldbezoek en in verspreidingsinformatie geen aanwijzingen gevonden (nesten, sporen of andere waarnemingen) dat het plangebied voor deze soorten een essentieel onderdeel uitmaakt van het leefgebied.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Soorten als blauwe reiger en zwarte kraai kunnen het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied. Verblijfplaatsen van deze soorten, of andere soorten met jaarrond beschermde functionele leefomgeving, ontbreken echter. Het plangebied vormt voor deze soorten ook geen essentieel onderdeel van het leefgebied.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van akkers en weilanden. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; ekster, houtduif, grote zilverreiger, kauw en kievit.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Buizerdnesten (horsten) vallen onder deze bescherming. In de directe omgeving van het plangebied is een horst aanwezig die vermoedelijk door buizerd wordt gebruikt. Gezien de grootte van het jachtgebied van buizerd vormt het plangebied geen essentieel onderdeel van het leefgebied. Buizerd is ook bijzonder flexibel in zijn foerageergedrag en kan in een zonneveld ook goed jagen. De panelen kunnen functioneren als zitposten en de inrichting zorgt voor een toename in voedsel.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Een aantal soorten met jaarrond beschermde functionele leefomgeving kan gebruik maken van het plangebied. Voor deze soorten vormt het plangebied echter geen essentieel onderdeel van het leefgebied omdat geen potentiële nestlocaties aanwezig zijn en omdat in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig is. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, of nesten van vogels wegnemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Conclusie: bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. Ook ontbreken open zanderige plekken of hopen organisch materiaal (blad) die als voortplantingsplekken kunnen worden gebruikt. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

Op basis van het aanwezige biotoop kunnen beschermde reptielen en essentiële functies worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. De watergangen om het plangebied heen kunnen als voortplantingshabitat worden gebruikt.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Uit de omgeving van het plangebied zijn recente waarnemingen bekend van rugstreeppad (NDFF, 2020a). Rugstreeppadden overwinteren door zich in te graven in de bodem. Hiervoor is vergraafbare, zandige, bodem nodig (BIJ12, 2017). Aangezien het plangebied bestaat uit kleiige

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

gronden vormt het in de huidige situatie geen geschikt overwinteringsbiotoop. De watergangen langs de randen van het plangebied en de poelen in het riet langs de Agger kunnen gebruikt worden als voortplantingsbiotoop.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een verbetering van het winterhabitat van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”, omdat door de aanwezigheid van kruidenrijke beplanting meer dekking aanwezig is. Voor deze beschermde soorten is bovendien bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Noord-Brabant een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Mogelijk worden de watergangen aan de randen van het plangebied door rugstreepdad gebruikt als voortplantingsbiotoop. Indien werkzaamheden plaatsvinden gaan plaatsvinden aan de watergangen in nader onderzoek naar rugstreepdad noodzakelijk.

Conclusie: indien werkzaamheden zullen plaatsvinden aan de watergangen is nader onderzoek naar rugstreepdad noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Langs de randen van het plangebied liggen enkele watergangen en greppels. Hierin kunnen algemeen voorkomende soorten zoals drie- en tiendoornige stekelbaars voorkomen. Beschermde vissoorten worden hierin niet verwacht. Er zijn uit de omgeving ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde vissoorten.

Effecten en ontheffing

Beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Negatieve effecten op beschermde vissen worden uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) is geen geschikt biotoop aanwezig dat bestaat uit heideterreinen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde ongewervelden (zoals bijvoorbeeld platte schijfhoren) in en rondom het plangebied (NDFF, 2020a).

Effecten en ontheffing

In het plangebied is geen geschikt biotoop aanwezig voor beschermde ongewervelden. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een verbetering van het leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als ree, haas en diverse algemene muizensoorten. Alleen voor ree heeft de ontwikkeling negatieve effecten op migratie. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Rugstreeppad

Indien werkzaamheden zullen plaatsvinden aan de watergangen is nader onderzoek naar rugstreeppad noodzakelijk.

Broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, of nesten van vogels wegnemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren.

6.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

6.2 Bescherming gebieden

Een AERIUS-berekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen.

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

6.4 Natuurnetwerk Brabant

Het plangebied grenst aan het NNB maar maakt er geen onderdeel van uit. Het NNB kent wel een externe werking. Dit betekent dat indien de realisatie van het zonnenveld zou leiden tot een aantasting van de ecologische waarden en kenmerken de negatieve effecten beperkt en gecompenseerd zouden moeten worden. De aanleg van het zonnepark leidt echter niet tot aantasting van de aanwezige waarden en kenmerken, omdat het een locatie gebonden ontwikkeling betreft waarbij juist wordt ingezet op aansluiting aan het NNB. Een nadere toetsing aan het NNB is daarom niet noodzakelijk.

6.5 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- Bij12 (2017). Kennisdocument Rugstreeppad Bufo calamita. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- ESRI Nederland (2020). <https://www.esri.nl/nl-nl/home>
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- NDFF (2020a). www.verspreidingsatlas.nl. Soort: platte schijfhoren. Datum van raadplegen: 16-03-2020.
- NDFF (2020b). www.ndff-ecogrid.nl.
- Provincie Noord-Brabant (2020). Natuurbeheerplan. Datum van raadplegen: 13-03-2020.
<https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan>.

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernietigen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaat- sen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernietigen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplanting- plaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernietigen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernietigen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernietigen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernietigen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernietigen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*).

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (*artikel 10*). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatistische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatistische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebied een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

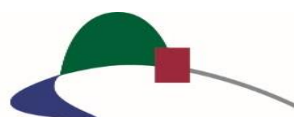
Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatistische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

www.eelerwoude.nl

Vormvrije m.e.r. beoordelingsnotitie

Zonneveld Agger te Woensdrecht

Eelerwoude

Vormvrije m.e.r. beoordelingsnotitie

Zonneveld Agger te Woensdrecht

Opdrachtgever

LC Energy
Bronland 12
6708 WH Wageningen

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 33 15
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P10292
Datum: 14-5-2020

© Eelerwoude 2020, niets uit deze uitgave mag
worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden zonder schriftelijke toestemming van
Eelerwoude bv.
De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig
afdrukken

INHOUD

INLEIDING	4
1.1 AANLEIDING.....	4
1.2 M.E.R.-BEOORDELING	4
1.3 KENMERKEN LOCATIE EN OMGEVING	6
1.4 REALISATIE ZONNEVELD	11
HET PROJECT	15
2.1 OMVANG VAN HET PROJECT	15
2.2 CUMULATIE MET ANDERE PROJECTEN	17
2.3 CONSTRUCTIE	17
EFFECTEN	18
3.1 AANLEG- EN ONTMANTELINGSWERKZAAMHEDEN EN HINDER	18
3.2 INPASSING IN HET LANDSCHAP	18
3.3 BODEM.....	19
3.4 ARCHEOLOGIE	19
3.5 CULTUURHISTORIE.....	21
3.6 NATUUR EN EMISSIE	22
3.7 GELUID	23
3.8 GEVOLGEN PLAN VOOR DE WATERHUISHOUDING	24
3.9 LUCHTKWALITEIT	24
CONCLUSIE	25
 BIJLAGEN	
• Landschappelijk inpassingsplan Zonneveld Agger (inrichtingsplan) • Historisch vooronderzoek, Zonneveld Agger te Woensdrecht • Archeologisch bureauonderzoek (Transect – rapport 2686) • Toetsing Wet natuurbescherming Zonneveld Agger • Stikstofberekening Zonneveld Agger	

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

LC Energy wil samen met een grondeigenaar in de gemeente Woensdrecht 'Zonneveld Agger' realiseren. Het beschikbare projectgebied heeft een oppervlak van circa 13 hectare. Daarbinnen krijgt het zonneveld een plek. Het zonneveld wordt gedurende 25 jaar geëxploiteerd. De grond wordt gedurende deze periode gepacht door LC Energy. Na deze periode van 25 jaar wordt het zonneveld ontmanteld. De agrarische grond wordt terug in gebruik gegeven aan de grondeigenaar.

Om dit plan verder te realiseren is een omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan noodzakelijk. Onderdeel van de procedure is het beoordelen van milieu-effecten in de vormvrije m.e.r. beoordelingsnotitie.

1.2 M.e.r.-beoordeling

Het Besluit milieueffectrapportage geeft activiteiten en gevallen aan waarin een milieueffectrapport moet worden gemaakt. Ook gelden er verplichtingen als een voorgenomen project valt onder de genoemde activiteiten, maar niet onder de drempelwaarden. Voor projecten of activiteiten die beneden de drempelwaarden vallen moet een toets worden uitgevoerd of belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden uitgesloten. Voor deze toets wordt de term vormvrije m.e.r.-beoordeling gehanteerd. Deze vormvrije m.e.r.-beoordeling kan tot twee conclusies leiden:

1. belangrijke nadelige milieugevolgen zijn uitgesloten: er is geen m.e.r. beoordeling noodzakelijk;
2. belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn niet uitgesloten: er moet een m.e.r.-beoordeling plaatsvinden of er kan direct worden gekozen voor m.e.r.

De toetsing in het kader van de vormvrije M.E.R.-beoordeling dient te geschieden aan de hand van de selectiecriteria in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling. In deze bijlage staan drie hoofdcriteria centraal:

- de kenmerken van het project;
- de plaats van het project;
- de kenmerken van de potentiële effecten.

Het project maakt een functiewijziging naar een zonneveld mogelijk. De voorgenomen ontwikkeling is niet opgenomen in de D-lijst van het Besluit m.e.r. Het zonneveld betreft bijvoorbeeld geen landinrichtingsproject (D9). De ontwikkeling van een zonneveld valt pas onder deze categorie als deze onderdeel uitmaakt van een groter landinrichtingsproject (het project dient een voldoende substantieel karakter te hebben). Ook valt het project niet

onder categorie D22.1. Hiervan is sprake bij de oprichting, wijziging of uitbreiding van een industriële installatie bestemd voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water. Het zonneveld wekt alleen energie op. Verder is categorie D11.2 niet van toepassing, aangezien het geen stedelijk ontwikkelingsproject betreft en het zonneveld een relatief beperkt oppervlak beslaat.

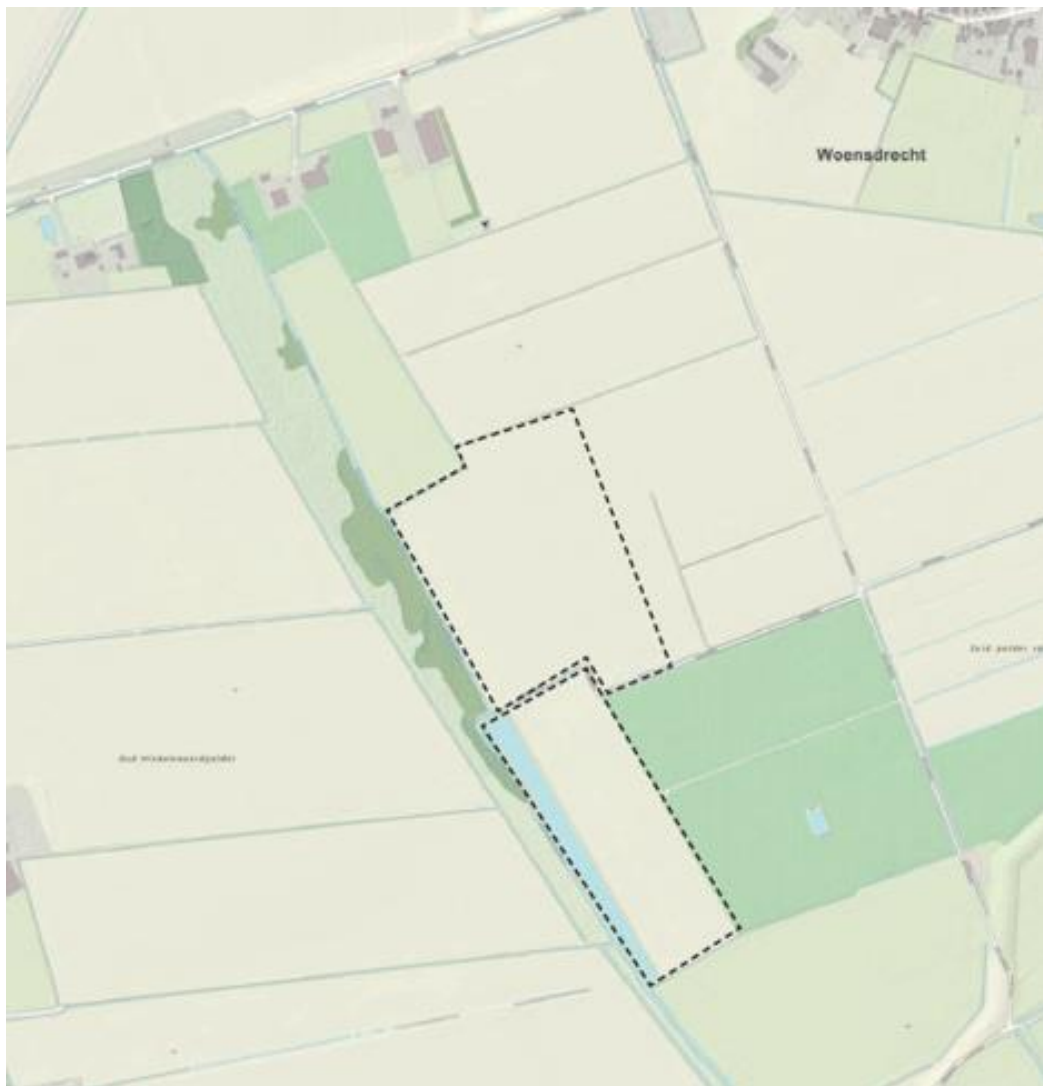
Voor de volledigheid verwijzen wij ook naar de uitspraak van de rechtbank Overijssel van 19 september 2018 en zaaknummer 18_689, waarin bevestigd wordt dat een vergelijkbaar project niet valt binnen de categorie D van het Besluit m.e.r. en er geen beoordeling nodig is. Deze uitspraak is op 14 augustus 2019 bevestigd door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en na te zien onder het zaaknummer 2019:2770.

Voor het voorgenomen plan is geen m.e.r.-beoordeling of vormvrije m.e.r. benodigd. Het zonneveld valt niet onder het Besluit milieueffectrapportage. Aangezien het plan wel kenmerken vertoont van diverse beoordelingscategorieën zoals hiervoor omschreven, getuigt het van een goede en zorgvuldige ruimtelijke ordening en belangenafweging om voornoemde beoordeling van milieueffecten te doen. Hiertoe is deze vormvrije m.e.r. beoordeling wel opgesteld.

1.3 Kenmerken locatie en omgeving

Ligging en begrenzing projectgebied

Het projectgebied van het zonneveld van circa 13 hectare ligt ten zuidwesten van Woensdrecht, op circa 650 meter afstand van de dorpsrand. Het projectgebied wordt aan de westzijde begrenst door de voormalige rivierarm De Agger. Deze rivierarm wordt begeleid door opgaande beplanting. Ten noorden van het projectgebied ligt de Grindweg. De woning op Grindweg 3 ligt circa 400 meter ten noorden van het projectgebied. Ten oosten van het projectgebied ligt de Brilseweg. De daarop haaks liggende Braakseweg betreft de toegangsweg tot het projectgebied. Ten zuiden van deze toegangsweg ligt een fruitboomgaard. De beplantingselementen in het huidige landschap dragen bij aan het uit het zicht nemen van het beoogde zonneveld.

Figuur 1: Ligging en begrenzing projectgebied

Ontstaan van het landschap in en rond het projectgebied

Op de overgang tussen Brabant en Zeeland is een interessante overgang van twee landschappen zichtbaar. Aan de oostzijde liggen de hoger gelegen zandgronden (+20m NAP) van de Brabantse Wal. Deze zandgronden zijn voornamelijk door de wind afgezet. Aan de westzijde ligt lager gelegen land dat onder invloed van de zee heeft gestaan. Hierdoor is dit lager gelegen deel relatief vlak gebied met daarin nog de resten van kreken.

In dit lager gelegen deel van het landschap stroomde vroeger ook de rivier de Schelde. Doordat deze rivier dicht langs de Brabantse Wal stroomde, zorgde hij ervoor dat veel van het zand weg spoelde. Hierdoor ontstond de nu zo kenmerkende steile rand van de Brabantse Wal. Tussen de Oosterschelde en de Westerschelde stroomde een zijtak van de Schelde, namelijk De Agger. De Agger was oorspronkelijk een bevaarbare route. Echter, rond de 16e eeuw begon De Agger zoveel te verzanden dat de bevaarbaarheid in het geding kwam. Dit proces zette zich gedurende de eeuwen voort, waardoor er uiteindelijk een wantij ontstond in De Agger. Een wantij is de plek waar twee stromingen van het getij elkaar ontmoeten. Juist op deze plek wordt veel sediment afgezet, waardoor het geheel dicht slibde. Hierdoor kon het gebied rondom De Agger al vroeg worden ingepolderd. Zo ontstond aan de oostzijde van de Agger de Zuidpolder en aan de westzijde de Hinkelenoordpolder. Beiden lagen oorspronkelijk op Zeeuws grondgebied. Hinkele verwijst naar de verdwenen Scheldearm en Hinkelenoord wordt voor het eerst vermeldt in 1248. De Zuidpolder wordt in documenten uit 1264 genoemd. Deze polders vormden samen met de polders van Agger en Bath het oostelijk deel van Zuid-Beverland. Het gebied overstroomd in de daaropvolgende eeuwen meermalig. Tijdens de latere bedijking in 1685 is de oriëntatie van de Zuidpolder en Hinkelenoordpolder meer op Noord-Brabant komen te liggen. Sinds deze bedijking ging men spreken van de Oud-Hinkelenoordpolder. In 1810-1815 werd het gebied bij Woensdrecht gevoegd. De Agger zorgt voor de afwatering van de Zuidpolder en Oud-Hinkelenoordpolder. In de afgelopen eeuw is deze voormalige rivierarm ook een ecologische verbidingszone geworden tussen de Brabantse Wal en het Markizaat. In de omgeving van De Agger staan daarom, ondersteunend aan zijn natuurlijk functie, meerdere rietlanden en bosjes.

Figuur 2: Deze historische kaart toont de landschappelijke inrichting van het landschap, rond het projectgebied, in 1900.

Huidige kwaliteiten projectgebied en directe omgeving

Het projectgebied grenst aan de Agger, een cultuurhistorisch en ecologisch interessante watergang in een veelal open en relatief monotone polder.

Oud polderlandschap met bijhorende verkavelingspatroon

Het projectgebied ligt in de Zuidpolder van Woensdrecht, een relatief oud polderlandschap. De Poldersweg loopt in een strakke rechte lijn parallel aan De Agger. De Braakseweg loopt haaks op De Poldersweg, een zogeheten polderkruis. In dergelijke oude polderlandschappen was de verkaveling oorspronkelijk kleinschaliger, en de percelen waren smaller, ten opzichte van jongere polders. Deze verkaveling hing samen met de toenmalige mogelijkheden om de polder te ontwateren. Door vooruitgangen in de technologie en machines zijn veel van deze smallere percelen na 1960 alsnog samengevoegd.

Zeer open polderlandschap met weinig beplanting

In deze polders was er oorspronkelijk geen sprake van opgaande beplanting. Hierdoor zijn ze erg open van karakter. De onderdelen die niet bij de polder horen, of later aan de polder zijn toegevoegd, zijn daarom in het landschap goed te onderscheiden. Zo werd oorspronkelijk niet gewoond in deze polders. Pas na de komst van Deltawerken ontstonden de eerste erven. Deze erven zijn volledig omringd met singelbeplanting om de harde wind te breken op het erf en daarmee het wooncomfort te vergroten. Ten oosten van het projectgebied ligt ook een fruitboomgaard. Deze fruitboomgaard is omzoomd met een windsingel van 4 tot 5 meter hoog.

Figuur 3: Het open polderlandschap met de beplanting langs de Agger op de achtergrond

De cultuurhistorische- en natuurwaarde van De Agger

De Agger vormt, met haar deels beplante oevers, een duidelijke markering in het polderlandschap. Delen langs deze voormalige rivierarm waren oorspronkelijk zo nat, door kwel van de Brabantse Wal, dat hier geen landbouw kon plaatsvinden. Op deze plekken ontstonden dan veelal bossen. De huidige beplanting langs de westzijde van De Agger is

deels aangeplant en deels oorspronkelijk. De beplanting bestaat uit inheemse soorten en heeft voornamelijk een natuurwaarde. Door de grillige beplantingstructuur is de Agger vanaf de omliggende wegen goed herkenbaar binnen de zeer open en geordende polderstructuur. Tussen de Agger en het projectgebied ligt ook een ruigtestrook, met opgaande beplanting variërend van 30 tot 40 meter breed.

Beleving van het projectgebied en de directe omgeving

Het projectgebied is vanaf een aantal plekken in het omliggende landschap zichtbaar. De ruimtelijke impact van een zonneveld is hier echter klein. Dit komt door de grote afstand van het projectgebied voor het zonneveld ten opzichte van de nabijgelegen woningen en de lagere ligging van het projectgebied. Hierdoor wordt vanuit Woensdrecht ('t Marktje) grotendeels over het projectgebied heen gekeken. Het projectgebied ligt namelijk circa 3 meter lager, waarbij de Brilseweg bijna 1,5 meter hoger ligt en er zo optisch een hogere horizon aanwezig is, waar het noordelijke deel van het projectgebied achter verdwijnt. Daarnaast dragen diverse fruitboomgaarden bij aan het ontnemen van het zicht op het zonneveld. Vanuit Woensdrecht is het zicht op het zuidelijke perceel hierdoor weggenomen. Verder wordt de Brilseweg gebruikt als recreatieve route. Deze weg ligt op minimaal 280 meter afstand van het projectgebied. Vanaf deze weg is het noordelijke deel en een deel van de zuidzijde van het projectgebied zichtbaar. Ten behoeve van de recreatieve gebruikswaarde van het gebied is het daarom wenselijk om de noordoostzijde en de zuidzijde het zonneveld landschappelijk in te passen.

Bodem en bijbehorende beplanting

De bodem langs de Agger bestaat uit een kalkrijke poldervaaggrond (Mn25A). De grondsamenstelling van dit type bodem bestaat uit zware zavel. Het grondwater ligt ongeveer tussen de 25 en 100 centimeter onder maaiveld. Het grondwater niveau is in de buurt van de Agger dicht onder het maaiveld dan verder daar vandaan. Van nature ontwikkelt zich op de drogere delen van de bodem een gewoon eikenhaagbeuken bos en op de nattere delen een elzenrijk essen- iepenbos. De autochtone inheemse vegetatie voor de drogere delen bestaat uit de hoofdsoorten: hazelaar en zomereik. De aanvullende soorten zijn: beuk, éénstijlige meidoorn, es, Gelderse roos, haagbeuk. Hondсроos, kardinaalsmuts, kers, lijsterbes, linde, rode kornoelje, ruwe berk, sleedoorn, tweestijlige meidoorn, wegendoorn, winterlinde, zachte berk en zomerlinde. De autochtone inheemse vegetatie voor de nattere delen bestaat uit de hoofdsoort: Es. De aanvullende soorten zijn: Aalbes, amandelwilg, éénstijlige meidoorn, Gelderse roos, gladde iep, grauwe wilg, katwilg, kraakwilg, rode kornoelje, schietwilg, sleedoorn, zomereik, zwarte bes en zwarte els.

Bij de inpassing van het zonneveld dient zoveel mogelijk deze inheemse beplanting toegepast te worden. Dit biedt als voordeel dat deze soorten zich goed ontwikkelen en minder gevoelig zijn voor ziekten. Bij de soortkeuze dient ook rekening gehouden te worden met effecten van klimaatverandering. Daarnaast moeten er geen soorten worden toegepast die bacterievuur verspreiden in verband met de omliggende fruitboomgaarden.

Natuurwaarden en natuurpotentie van het projectgebied

Om tot een goed inzicht te komen van de natuurwaarden van het projectgebied, en de mogelijke consequenties die de aanleg van een zonneveld heeft op deze waarden, is een Toetsing Wet natuurbescherming uitgevoerd. Deze toetsing is separaat bijgevoegd.

Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van beschermd natuurgebied, en zal redelijkwijs ook geen negatieve invloed uitoefenen op beschermde natuurgebieden in de

omgeving. Het projectgebied grenst wel aan het Brabants Natuurnetwerk (de ecologische verbindingszone aan de westzijde). Uit het veld- en bureauonderzoek blijkt dat er geen beschermde soorten in het gebied aanwezig zijn, waar het voorliggende plan een significant negatief effect op kan hebben. Het projectgebied biedt echter wel potentie voor het versterken van diverse natuurwaarden.

Figuur 4: Mede door de beplanting langs de Agger heeft deze watergang hoge natuurwaarde

Het projectgebied wordt momenteel gebruikt als landbouwgebied. De percelen zijn afgelopen jaren veelvoudig van eigenaar veranderd, omdat het vanuit agrarisch oogpunt minder geschikte grond betreft. Ten noorden van het projectgebied is om dezelfde reden ook een paardenweide ontstaan. Daarnaast grenst het zonneveld direct aan een ecologische verbindingszone. De ontwikkeling van het zonneveld biedt goede kansen om deze zone versterken. Er wordt langs en onder de panelen in het zonneveld ingezet op meervoudig ruimtegebruik voor natuur en waterinfiltratie.

Watergangen rond het projectgebied

Het projectgebied valt binnen het beheergebied van het Waterschap Brabantse Delta. De Agger betreft een A-watergang. Langs deze watergang ligt een onderhoudszone. Dit onderhoud wordt door het waterschap uitgevoerd. Langs en door het projectgebied liggen ook enkele B-watergangen. In dit plan worden geen wijzigingen aangebracht aan deze watergangen en de onderhoudszones worden in acht genomen. De huidige waterhuishouding wordt zoveel mogelijk in stand gehouden ten behoeve van het voeden van de Agger.

1.4 Realisatie zonneveld

Ten behoeve van het een goede landschappelijke en natuurlijke inrichting van het zonneveld, is een inrichtingsplan opgesteld, welke separaat is bijgevoegd. In de voorliggende paragraaf worden de hoofdpunten van dit inrichtingsplan weergegeven.

Legenda

- Plangrens
- Bestaande watergang met oever
- Bestaande weg
- Bestaande beheer- en onderhoudstrook
- Nieuwe riet- en ruigtestrook
- Bestaande riet- en ruigtestrook
- Bloem- en kruidenrijk grasland
- Nieuw struweel / landschappelijke haag
- Bestaand struweel en elzenbroekbos
- Hekwerk
- Reservering voor zonnepanelen
- Camera's

Figuur 5: Overzichtstekening inrichtingsplan.

Zonneveld past binnen landschappelijke maat

Het projectgebied bestaat uit drie percelen, waarvan twee percelen parallel liggen aan de Agger en een smalle rechthoekige vorm hebben. De smalle rechthoekige kavels hebben last van kwel vanaf de Brabantse Wal. Het derde, meest oostelijke perceel, maakt duidelijker onderdeel uit van de polderverkaveling. In de landschappelijke inpassing heeft het verschil in de verkaveling zich vertaald in verschillende vegetaties onder de panelen. Er is besloten het verschil in verkaveling niet te vertalen naar verschillende paneelopstellingen. Zo kan het zonneveld compact worden gehouden en ontstaat aan de westzijde van het projectgebied meer ruimte voor natuur. De oriëntatie van de panelen is zoveel mogelijk gekoppeld aan de Agger. Hierdoor ontstaat een eenduidige vorm. De topografische-, kavel- en perceelsgrenzen worden behouden en gerespecteerd. Daarmee worden ook de cultuurhistorische waarden als de percelering en wegenstructuur behouden. Het totale oppervlak van het zonneveld betreft circa 13 hectare. Hiervan zal 10,5 hectare (netto) worden gebruikt voor zonnepanelen en bijhorende objecten zoals hekwerk en transformatoren. Het inkoopstation en transformatoren worden zo dicht mogelijk bij elkaar worden geplaatst, nabij de ontsluitingsweg Braakseweg. Door de bouwwerken te clusteren kunnen deze met behulp van opgaande beplanting eenvoudig uit het zicht worden gehaald. Daarnaast zijn de bouwwerken goed bereikbaar voor hulpdiensten, als er sprake is van calamiteiten. De resterende 2,5 hectare worden ingezet voor landschappelijke inpassing. Hierbij wordt vooral ingezet op de versterking van de ecologische verbindingszone aan de westzijde. De maat van het zonneveld past daarmee goed binnen de maat en de schaal van het landschap en sluit aan bij de Agger.

Natuur en waterinfiltratie tussen en onder de panelen

Het projectgebied wordt momenteel gebruikt als landbouwgebied. De percelen zijn afgelopen jaren veelvuldig van eigenaar veranderd, omdat het vanuit agrarisch oogpunt minder geschikte grond betreft. Daarnaast grenst het zonneveld direct aan een ecologische verbindingszone. De ontwikkeling van het zonneveld biedt goede kansen om deze zone versterken. Er wordt langs en onder de panelen in het zonneveld ingezet op meervoudig ruimtegebruik voor natuur en waterinfiltratie. Het water uit het projectgebied wordt momenteel gebruikt om de Agger te voeden. Daarom wordt de drainage van de percelen in stand gehouden. Het waterschap heeft geen doelstelling voor waterberging binnen het projectgebied. Wel is de wens uitgesproken dat het water zoveel mogelijk wordt vastgehouden en infiltreert onder en tussen de panelen. Het regenwater dat in het projectgebied valt zal daarom zoveel mogelijk worden vastgehouden en infiltreren in de bodem. Het projectgebied wordt verschaald door middel van ecologisch beheer, waardoor kruidenrijke vegetaties ontwikkelingsruimte krijgen. Er worden geen mest- en/of bestrijdingsmiddelen meer toegepast. Dit draagt bij aan een schonere bodem, gezonder bodemleven en betere (grond)waterkwaliteit. Dit heeft ook positieve gevolgen voor het water in de Agger en verbeterd de ecologische potentie van de Agger. Door het toevoegen van vegetatie, en doordat het regenwater tussen de panelen door kan sijpelen, wordt er voor geleidelijke bewatering in en om het projectgebied gezorgd.

Aansluiten op de Agger

Aan de westzijde van het projectgebied wordt een strook van gemiddeld 16,5 meter breed ingericht met een kruiden- en bloemrijke vegetatie. Deze vegetatie is zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande vegetatie in de ecologische zone. Daarmee wordt een significante bijdrage aan de ecologische hoofdstructuur (Natuurnetwerk Brabant) geleverd.

Om dit te bewerkstelligen wordt maaisel (met zaden) uit de ecologische zone opgebracht in het projectgebied. Hierdoor wordt de ontwikkeling van een brede variatie aan inheemse gras- en kruidensoorten versneld. Daarnaast wordt langs bestaande ruigtestrook nieuwe opgaande beplanting aangebracht. Deze beplanting bestaat uit inheems, veelal vruchtdragend, plantmateriaal. Hiermee wordt het voedselaanbod voor de aanwezige fauna in het gebied vergroot. Daarnaast levert dit een bijdrage aan de versterking van de cultuurhistorische waarden van de Agger.

Aan de westzijde van het projectgebied wordt geen hekwerk toegepast. Hierdoor wordt de barrièrewerking van het zonneveld voor (groter) wild verkleind. Aan de overige zijden zal het gaas van het hekwerk op 15 centimeter boven maaiveld beginnen. Hierdoor kunnen kleinere diersoorten vanaf alle zijden het zonneveld bereiken of verlaten. Tussen de twee percelen (noord- en zuidkant) wordt eveneens de doorgang vrijgehouden zodat grotere diersoorten ongehinderd het gebied kunnen blijven gebruiken.

Aanplanten nieuwe landschapselementen

Om het zonneveld in te passen in het landschap, en daarmee het zicht erop te verzachten en om de ecologische waarde te verhogen, worden er om het zonneveld verschillende nieuwe landschapselementen aangeplant.

- Op de oostrand van het noordelijk perceel wordt een landschappelijke haag aangeplant. Dit filtert het zicht vanuit de omgeving en heeft een positief effect op de ecologische waarde.
- Op de zuidrand van het zuidelijke perceel wordt eveneens een landschappelijke haag aangeplant. Deze semi-transparante haag filtert het zicht op het zonneveld, en draagt bij aan de ecologische waarde van het veld. Hierdoor blijft de recreant op de nabijgelegen dijk gericht op de Brabantse Wal en aangrenzende natuurgebieden.
- Aan de westzijde van de percelen, langs de Agger, ontstaat een ecologische zone. Door het aanplanten van inheems struweel en het laten verruigen van deze strook zal dit gebied een interessante foerageer en rustplaats worden voor reeën, fazanten, etc.

Naast deze hogere beplantingselementen wordt ook ingezet op graslanden met ecologische meerwaarde onder en rondom de panelen. Al deze beplantingselementen samen dragen bij aan het versterken van de biodiversiteit in dit landschap.

Direct rondom het plangebied wonen weinig mensen. Er liggen drie erven aan de noordzijde, op 400 meter afstand. Vanuit de woningen is zeer beperkt zicht richting het zuiden, door schuren en beplanting op de erven. Ook de bewoners vanuit Woensdrecht hebben zeer beperkt zicht. De afstand tussen de dorpsrand van Woensdrecht en het plangebied betreft minimaal 700 meter.

Zicht op het zonneveld is beperkt

Het projectgebied maakt onderdeel uit van het zeekleigebied. De zeekleipolder van Woensdrecht kenmerkt zich door de visuele relaties tussen de hogere delen van de Brabantse Wal (Woensdrecht) en De Agger. Op een deel van deze zichtlijn staat momenteel een fruitboomgaard. Hierdoor is de zichtlijn al deels onderbroken. Vanaf de A58 en A4 is er geen zicht op het projectgebied. Direct rondom het projectgebied wonen weinig mensen. Er liggen drie erven aan de noordzijde, op circa 400 meter afstand. Vanuit de woningen is zeer beperkt zicht richting het zuiden, door schuren en beplanting op de erven. Ook de bewoners vanuit Woensdrecht hebben zeer beperkt zicht, maar

Woensdrecht ligt wel circa 3 meter hoger. Hierdoor wordt goed over het projectgebied heengekeken. Daarnaast dragen de bestaande hoogteverschillen maaiveld bij aan het uit het zicht nemen van het plangebied. Ook de afstand tussen de dorpsrand van Woensdrecht en het plangebied speelt een rol. Door de grote afstand van ruim 700 meter is de visuele impact van het zonneveld beperkt. Het zicht op de Agger vanaf de Brabantse Wal wordt door de ontwikkeling van het zonneveld dan ook niet beperkt. Vanuit de ruimtelijke beleving is rekening gehouden met de paneelopstelling en paneelhoogte. De panelen worden niet hoger dan 2,5 meter. De hogere bouwwerken worden zoveel mogelijk geconcentreerd nabij de ontsluitingsweg en ingepast met beplanting. Gekozen is voor een zuidopstelling met 2 meter tussenruimte. Vanuit de omgeving wordt op de achterzijde of zijkant van de panelen gekeken, daardoor is schittering richting de omgeving uitgesloten. Het hekwerk aan de noord-, oost- en zuidzijde heeft een transparante uitstraling. De camera's die geplaatst worden zullen worden gecombineerd met het hekwerk en laag opgesteld om extra 'masten' in het landschap te voorkomen.

Beplantings- en beheerplan

Ten behoeve van het plan is beplantings- en beheerplan opgesteld, welke deel uitmaakt van het separate bijgevoegde inrichtingsplan.

2

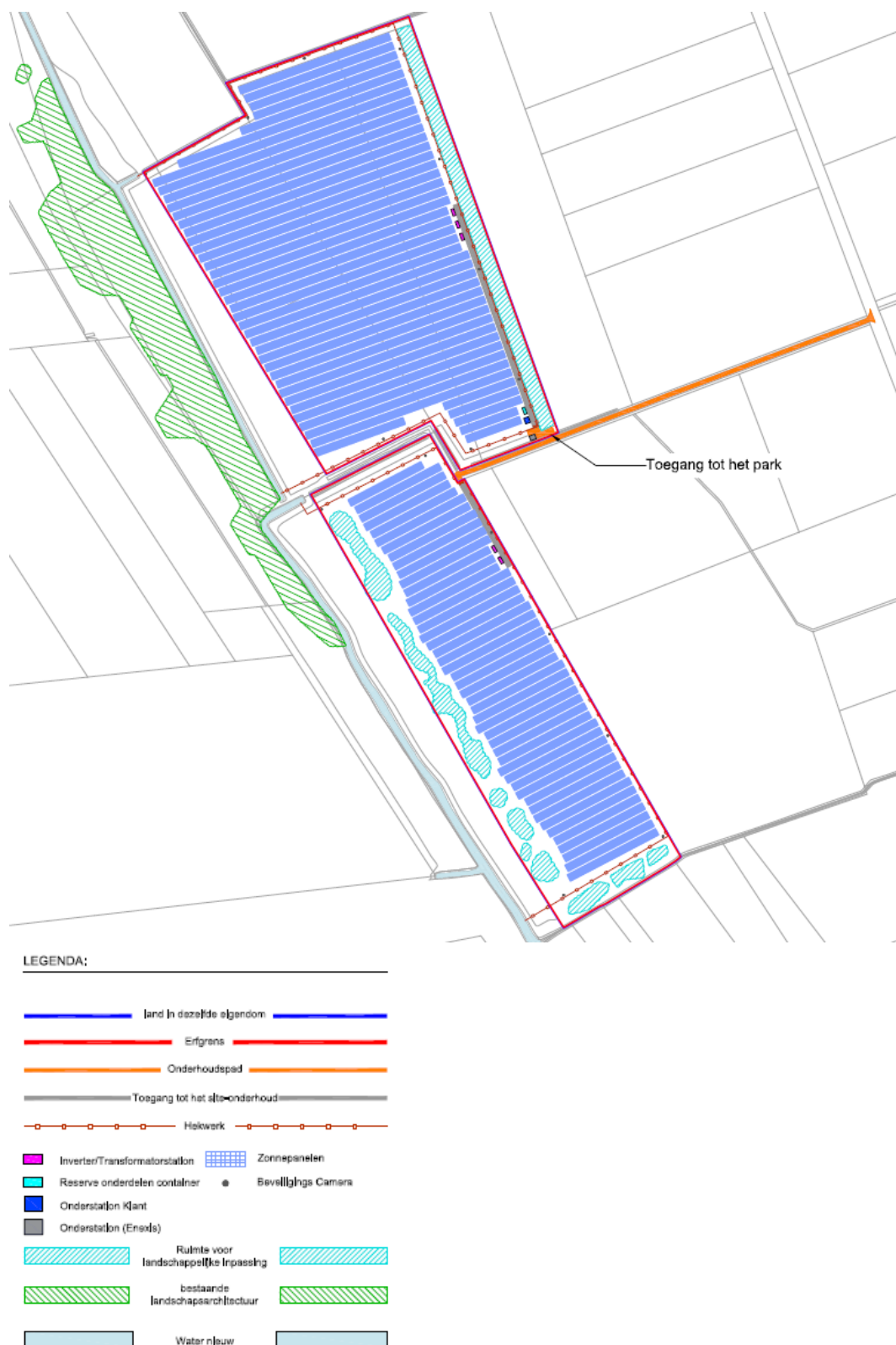
HET PROJECT

2.1 Omvang van het project

Het zonneveld zelf bestaat uit meerdere bouwwerken en technische elementen. Dit betreffen een inkoopstation, transformatoren, omvormers, opslagcontainer, stellages met panelen, kabels- en leidingen, hekwerk en beveiligingscamera's. Ook dient het projectgebied ontsloten te worden.

Paneelopstelling

In het projectgebied wordt een zuid-opstelling toegepast. Deze panelenrijen liggen niet volledig georiënteerd op het zuiden, maar zijn afgestemd op het kavelpatroon om kartelranden (verspringingen tussen de panelenrijen) te voorkomen. De zuid-opstelling krijgt een hoogte van 2,50 meter ten opzichte van het maaiveld, hierbij begint de paneelhoogte op 1,12 meter vanaf het maaiveld. De nokken van de panelen worden, per rij, op dezelfde NAP hoogte geplaatst waardoor de panelen als één element in het veld liggen en een rustiger beeld ontstaat. Tussen de panelenrijen liggen beheerpaden van 2 meter breed. Deze paden zijn onverhard en de vegetatie betreft een kruidenrijke grasvegetatie.

Figuur 6: Technische overzichtstekening (voor een goed leesbare technische overzichtstekening wordt verwezen naar de separaat bijgevoegde technische tekeningen (inclusief legenda's))

Ontsluiting vanaf Braakseweg

Het zonneveld wordt ontsloten vanaf de Braakseweg, hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de bestaande verharding en de aanwezige duikers. De ontsluitingsweg voor het zonneveld loopt vanaf de openbare weg tot aan de transformatoren en het

inkoopstation. De weg is 4,5 meter breed en bestaat uit een halfverharding (puinpad). Het is noodzakelijk om de ontsluitingswegen te verharden in verband met de toegankelijkheid van het zonneveld bij calamiteiten.

Technische installaties

Het inkoopstation, de transformatoren en de opslagcontainer worden zo dicht mogelijk in de buurt van de Braakseweg geplaatst om zoveel mogelijk de toepassing van nieuwe verharding in het landelijk gebied te voorkomen. Echter is ook rekening gehouden met de afstand van de transformatoren ten opzichte van de nabij gelegen woningen. Vanaf de transformator wordt de stroom, via een ondergrondse kabel, naar het inkoopstation gebracht. Het inkoopstation heeft een hoogte van circa 3,34 meter. De transformatoren hebben een hoogte van 2,6 meter.

Hekwerk en camera's buiten het zicht geplaatst

Aan enkele zijden van de percelen wordt een hekwerk toegepast. Dit betreft een gaashekwerk. Het hekwerk wordt beveiligd met een hekwerkdetectie en heeft een hoogte van 2 meter. Het gaas zal op 15 centimeter boven het maaiveld beginnen zodat kleinere diersoorten onder het hekwerk door kunnen. Onder andere doordat er over grotere lengten geen hekwerk wordt toegepast is binnen percelen wel cameratoezicht nodig.

2.2 Cumulatie met andere projecten

Fysiek is er geen samenloop met andere projecten. Het project wordt zelfstandig uitgevoerd en zal zelfstandig draaien. Er zijn geen milieu-effecten welke, al dan niet cumulatief, leiden tot een verslechtering van het milieu.

2.3 Constructie

In paragraaf 2.1 is aangegeven hoe de zonnepanelen geplaatst worden. De zonnepanelen worden geplaatst op heipalen, die tot ongeveer 1,6 m –Mv de grond in gaan. Bij beëindiging van het park kunnen deze relatief eenvoudig worden weggenomen. Bij het bouwen/monteren van het project zullen afvalstoffen ontstaan. Dit zijn losse materialen welke afgevoerd kunnen en zullen worden. Dit zal geen grootschalig nadelig effect sorteren op het beperkt aanwezig bodemleven.

3

EFFECTEN

In dit hoofdstuk worden de aanwezige en potentiële milieu-effecten behandeld.

3.1 Aanleg- en ontmantelingswerkzaamheden en hinder

Gedurende de aanlegwerkzaamheden, en tijdens de ontmanteling, zullen er kortstondig tijdelijke effecten kunnen optreden door bijvoorbeeld graafwerkzaamheden, bouwwerkzaamheden, beplantingswerkzaamheden tijdelijk afgesloten c.q. geblokkerte wegen etc. Deze werkzaamheden kunnen tevens kortstondig tot hinder voor nabijgelegen woningen leiden door geluid en verkeersbewegingen. Bij het bouwen/monteren van het project zullen afvalstoffen ontstaan. Dit zijn losse materialen welke afgevoerd kunnen en zullen worden. Dit zal geen grootschalig nadelig effect sorteren op het beperkt aanwezig bodemleven. Er zijn bij het creëren van dergelijke projecten altijd risico's. Deze hinder wordt hier ingeschat als minimaal, gezien de zeer beperkte bevolkingsdichtheid direct rondom het projectgebied. Wanneer het zonneveld gerealiseerd is kan er gedurende een eerste periode van ca. twee jaar wat hinder worden ervaren vanwege de uitstraling van het zonneveld. Dit omdat de landschappelijke inpassingsmaatregelen nog niet volgroeid zijn. Dit betreft een persoonsafhankelijke perceptie en zal met de tijd verdwijnen doordat de begroeiing verder zal groeien.

Bij de realisatie van een zonneveld bestaan er risico's op ongevallen tijdens de bouwwerkzaamheden. Dit risico is min of meer gelijk aan andere bouwwerkzaamheden van bijvoorbeeld woningen. Het risico is wellicht wat kleiner omdat de materialen en constructie beperkt is in aard en omvang. Met betrekking tot de aansluiting is het wellicht wat groter omdat er gewerkt wordt met hoge voltages. De vigerende veiligheidsvoorschriften zullen daarin dan ook strikt gevolgd moeten worden. Tevens zullen voorzorgmaatregelen genomen worden ten aanzien van het onmogelijk maken van toetreding tot de bouwplaats. Na realisatie is de kans op ongevallen minimaal. Het zonneveld zal daartoe ook voorzien moeten worden van een hekwerk, zoals in de plannen is opgenomen.

Er worden geen gevaarlijke stoffen gebruikt of verwerkt. De panelen zelf zullen kant-en-klaar aangeleverd worden waardoor, afgezien van montage, geen verdere verwerking nodig is.

3.2 Inpassing in het landschap

Er kan sprake zijn van een langerdurend nadelig effect met betrekking tot hetgeen als hinder kan worden ervaren, namelijk het verloren gaan van het landelijke open karakter en het uitzicht. Door het project goed landschappelijk in te passen worden deze effecten zo

veel mogelijk tegengegaan. Zoals te zien is in o.a. figuur 5 wordt het zonneveld landschappelijk ingepast, waardoor de nadelige effecten van hinder in belangrijke mate te niet gedaan zullen worden.

3.3 Bodem

Met betrekking tot de bodem is een historisch bodemonderzoek uitgevoerd (deze is separaat bijgevoegd). Het doel van het historisch vooronderzoek was inzicht krijgen in de mogelijke aanwezigheid van verontreinigingen binnen het projectgebied. Hierbij is een inschatting gemaakt van de aard, mate, oorzaak en ligging van mogelijke verontreinigingen. Om dit doel te bereiken is relevante informatie over het projectgebied en eventueel de beïnvloeding vanuit de directe omgeving verzameld, geanalyseerd en geïnterpreteerd. De te verzamelen informatie heeft betrekking op locatiegegevens, bodemopbouw, geohydrologie, te verwachten bodemkwaliteit en potentieel bodembedreigende activiteiten op het projectgebied.

Op basis van de verkregen informatie uit het vooronderzoek blijkt dat de bodemkwaliteit ter plaatse van de projectlocatie nog niet eerder is vastgesteld. Op basis van het vooronderzoek is geconcludeerd dat voldoende inzicht is verkregen in de mogelijke aanwezigheid van verontreinigingen op de projectlocatie. Gezien het gebruik van de locatie in het verleden en de afwezigheid van verdachte activiteiten, is de locatie niet verdacht op het voorkomen van een bodemverontreiniging. Voor een eventueel uit te voeren bodemonderzoek kan volgens protocol NEN 5740 de strategie voor een onverdachte grootschalige locatie (ONV-GR) worden gehanteerd. Het zonneveld wordt gevormd door bouwwerken, waar geen personen verblijven. Daarnaast zijn er geen grootschalige bodemingrepen aan de orde. De realisatie van een zonneveld brengt niet direct risico's m.b.t. bodemvervuiling met zich mee. Gezien dit gegeven, en gezien de resultaten van het historische vooronderzoek bodem, is geen verkennend bodemonderzoek noodzakelijk.

De grond binnen het projectgebied wordt nu gebruikt als landbouwgrond. Het bodemleven zal hierdoor minimaal zijn. Na het uitvoeren van de werkzaamheden ter oprichting van het project zal de bodem verder niet worden aangetast. Overigens zijn de werkzaamheden ook gering van diepte. Realisatie van een zonneveld met gedeeltelijk kruidenrijk grasland als vaste onderbegroeiing kan op deze plek voor de komende decennia een stabiele situatie bieden waar geen chemicaliën (kunstmest of gewasbeschermingsmiddelen) worden toegepast. Dit biedt kansen voor verbetering van het bodemleven, de bodemstructuur, verbetering van het zelfreinigend vermogen en daarnaast extra habitat voor bestuivers en plaagbestrijders. Er zijn derhalve geen nadelige effecten voor de bodem te verwachten.

Gelet op voorgaande bevindingen wordt gesteld dat het aspect bodemkwaliteit geen probleem zal opleveren voor de ontwikkeling van een zonneveld. Met betrekking tot het aspect bodem wordt de voorgenomen ontwikkeling uitvoerbaar geacht.

3.4 Archeologie

Ten behoeve van het plan heeft een archeologische bureauonderzoek plaatsgevonden, welke separaat is bijgevoegd. Hierna volgt een samenvatting van dit onderzoek.

Het projectgebied ligt volgens het bestemmingsplan 'Partiële herziening Buitengebied 2019' in een zone met een Waarde Archeologie 2 en 3. Hiervoor geldt dat voor voorgenomen bodemingrepen, die respectievelijk groter zijn dan 50 en 100 m² en dieper reiken dan 150 cm -Mv en 50 cm -Mv een archeologische waardestelling noodzakelijk is ter onderbouwing van de plannen. De verwachting bestaat namelijk dat ingrepen van minimaal deze omvang onevenredige schade toebrengen aan het archeologisch bodemarchief ter plaatse. Om een dergelijke waardestelling te kunnen doen dient het archeologisch vooronderzoek te worden uitgevoerd.

Uit het archeologisch bureauonderzoek blijkt dat voor het projectgebied een lage archeologische verwachting geldt op de aanwezigheid van resten uit de periode Paleolithicum-Bronstijd. Op grond van een tweetal geologische boringen zijn in het gebied geen relevante, bewoonbare afzettingen uit deze periode in het gebied bewaard gebleven. Voor de periode IJzertijd-Vroege Middeleeuwen en de Late Middeleeuwen geldt een middelhoge archeologische verwachting. De eerstgenoemde periode bevindt zich in de top van het veen, waarop onder droge omstandigheden bewoning plaats zou kunnen hebben gevonden. Resten uit de laatstgenoemde periode bevinden zich juist in de overstromingsafzettingen (klei) van de Agger. Deze rivier heeft, als oude loop van de Schelde namelijk in het plangebied geul- en oeverafzettingen kunnen vormen. In beide afzettingen kunnen resten aanwezig zijn geweest, zij het in de vorm van scheepswrakken, netten en beschoeiingen, zij het in de vorm van nederzettingsresten. Hoe het landschap in de ondergrond van het projectgebied er precies uit ziet is echter niet bekend. Uitspraken over de opbouw kunnen in het projectgebied echter uitsluitend gedaan worden op basis van een verkennend booronderzoek. Voor wat betreft de Nieuwe tijd is de verwachting in het projectgebied in ieder geval laag, aangezien bebouwing op historisch kaartmateriaal in zijn geheel ontbreekt. Er kunnen echter wel resten uit de Tweede Wereldoorlog aanwezig zijn, waaronder resten van munitie. Dit bleek uit het archeologisch onderzoek ten oosten van het projectgebied (Spengers en Roijmans, 2016) en uit de aanwezigheid van V1-raketinslagen in het gebied.

In het projectgebied bestaat het voornemen om een zonnenveld aan te leggen. Er zullen in het gebied zonnecellen en hekwerk worden geplaatst, kabels en leidingen worden ingegraven en enkele opslagcontainer en transformatorstations worden geplaatst. Voor de zonnecellen en hekwerken vinden amper bodemingrepen plaats. Het betreffen vooral lokale verstoringen (palen voor het hekwerk) en/of centimeter-dunne constructie-elementen van de zonnepanelen. Voor de kabels en leidingen wordt er maximaal tot 50 cm -Mv ingegraven. Voor zowel het hekwerk en de panelen als de kabels en leidingen is zodoende de kans klein dat er archeologische waarden aangetast zullen worden. Dit is echter niet het geval voor de plaatsen opslagcontainer en transformatorstations. Hiervoor zijn bodemingrepen gepland tot een diepte van 1,8 m -Mv. Het is zodoende de aanbeveling om op de plaatsen van deze elementen vervolgmaatregelen plaats te laten vinden. Deze kunnen het beste plaatsvinden in de vorm van een verkennend-karterend booronderzoek, waarbij de archeologische verwachting op de aanwezigheid van (met name) middeleeuwse resten op de te verstoren plekken zal worden bepaald. De exacte plekken van deze objecten zijn echter nog niet bekend.

Tot slot bestonden er m.b.t. de inrichting van het zonnenveld twee modellen. Er bestond enerzijds een plan om een natuurvriendelijke oever langs de Agger aan te brengen, anderzijds een model om langs de randen van het perceel groen (struweel) te plaatsen (inmiddels is gekozen tot een mengeling van de twee modellen). Voor beide

werkzaamheden geldt dat, mits deze beneden 50 cm -Mv reiken, er aangeraden wordt aanvullende maatregelen te nemen ten aanzien van de realisatie ervan. In beide gevallen wordt dan een verkennend-karterend booronderzoek voorgesteld, waarbij ook hier de aanwezigheid van met name middeleeuwse resten worden getoetst. De aandacht zal hier mede zich richten op, in hoeverre en op welke diepte zich op die plekken een archeologisch relevant niveau bevindt. In zijn geheel geldt dat ten behoeve van de aanleg van zonneparken de keuze van een zo licht mogelijke constructie met zo min mogelijk bodemingrepen vanuit archeologisch perspectief de voorkeur verdient.

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (de gemeente Woensdrecht) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

Conclusie

Op grond van het archeologische bureau-onderzoek dient vervolgonderzoek plaats te vinden ter plaatse van de op te richten transformatorstations, het inkoopstation en opslagcontainer, als die dieper reiken dan 50 cm beneden het maaiveld. Voor de transformatorstations en het inkoopstation is dit het geval. Met betrekking tot de landschappelijke maatregelen, vinden er geen maatregelen plaats waarbij de grond dieper wordt geroerd dan 50 cm beneden het maaiveld. In de natuurzone bij de Agger wordt dan grond niet afgegraven. Het struweel wordt aangeplant met plantgaten tot een diepte van 30 cm beneden het maaiveld. Tevens zullen de wortels niet heel diep gaan, gezien het grondwater relatief hoog is.

Op basis van deze conclusies, kan worden geconcludeerd dat het voorliggende plan m.b.t. het aspect archeologie redelijkerwijs uitvoerbaar is. Wel zal nog nader archeologisch onderzoek worden uitgevoerd (in afstemming met de gemeente kan hier eventueel ook gekozen worden voor uitvoering onder archeologische begeleiding).

3.5 Cultuurhistorie

In het projectgebied bevinden zich geen rijks- of gemeentelijke monumenten. Wel ligt het projectgebied in 'Cultuurhistorisch waardevol gebied' conform de provinciale interim verordening. Ruimtelijke plannen dienen mede gericht te zijn op het behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de cultuurhistorische waarden en kenmerken zoals beschreven op de provinciale Cultuurhistorische waardenkaart (artikel 3.29 uit de verordening). Initiatieven zijn mogelijk indien de waarden en kenmerken van de betreffende gebieden behouden blijven.

- Het projectgebied maakt onderdeel van het zeekleigebied. De zeekleipolder van Woensdrecht kenmerkt zich door de visuele relaties tussen de hogere delen van de Brabantse Wal en De Agger.
 - o *Het zonneveld vormt geen obstructie in de zichtrelatie vanaf de Brabantse Wal tot de Agger door zijn lagere ligging en de grote afstand in het landschap.*
- Uit de Waardekaart blijkt dat er sprake is van een historische zichtrelatie over het projectgebied tussen de Agger en de Brabantse Wal (Woensdrecht). Aan deze zichtlijn is verder geen waarde gekoppeld. Op een deel van deze zichtlijn staat momenteel een fruitboomgaard.

- *Deze relatie wordt niet verstoord. Zo zijn er geen locaties vanaf waar dit zonneveld zich op korte afstand tussen de observant en wal bevindt.*
- De polders hebben een sinds 1840 weinig veranderde ontsluitingsstructuur met polderwegen. Naar het oosten toe gaat de blokvormige percelering over in een smalle, strookvormige percelering, in verband met de kwel vanaf de Brabantse Wal. Vanuit de polders is er een visuele relatie met Aanwas en Ossendrecht. In de Eerste Wereldoorlog werd het gebied voorbereid als inundatiegebied. Tijdens de Tweede Wereldoorlog is het gebied daadwerkelijk als zodanig gebruikt.
- De voormalige kreekloop is aangewezen als 'Historisch groen'. De historische waarde is als zeer waardevol bestempeld: 'Hoog'. De daarbij horende karakteristiek betreft; Kreekrelict aan weerszijden beplant met schietwilg, zwarte els, zwarte bes en aalbes, uit de periode 1850-1900.
 - *De beplanting van de Agger zal verder versterkt worden door het aanbrengen van passende beplanting binnen de projectlocatie. De gekozen beplanting sluit aan op de beplanting langs de Agger.*
- Het polderkruis is ook aangemerkt als lijn van hoge historische waarde.
 - *Het polderkruis wordt niet aangetast aangezien het bestaande kavelpatroon gerespecteerd wordt.*

Conclusie

Met het voorliggende project worden cultuurhistorische waarden en kenmerken van het projectgebied, en het omliggende gebied, niet aangetast.

3.6 Natuur en emissie

Natura 2000-gebieden

In de directe omgeving van het projectgebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 1,6 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied; Brabantse Wal. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking.

Een stikstofberekening (Aerius) is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Deze stikstofberekening is separaat bijgevoegd. De conclusie is dat er zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase sprake is van een depositie op Nederlandse en Belgische Natura 2000-gebieden van 0,00 mol/ha/jaar. Er zijn hiermee geen significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden. Een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel stikstof, is niet aan de orde.

Houtopstanden

In het plangebied worden geen bomen gekapt.

Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied grenst aan het NNB maar maakt er geen onderdeel van uit. Het gedeelte van het NNB waar het projectgebied aan grenst valt onder het deelgebied 'West-Brabant', het betreft daarvan het subdeelgebied '19 Calfven en Noordpolder'.

Het NNB kent, in tegenstelling tot veel andere provincies, wel een externe werking. Dit betekent dat indien de realisatie van het zonneveld zou leiden tot een aantasting van de ecologische waarden en kenmerken, de negatieve effecten beperkt en gecompenseerd moeten worden. De aanleg van het zonnepark leidt echter niet tot aantasting van de aanwezige waarden en kenmerken, omdat het een locatiegebonden ontwikkeling betreft waarbij juist wordt ingezet op aansluiting op het NNB. Een nadere toetsing aan het NNB is daarom niet noodzakelijk.

Soortenbescherming

Met betrekking tot soortenbescherming heeft een Toetsing Wet natuurbescherming plaatsgevonden. Dit onderzoek is separaat bijgevoegd. Uit de toetsing blijkt dat de ontwikkeling naar verwachting zal leiden tot een verbetering van het leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als ree, haas en diverse algemene muizensoorten. Alleen voor ree heeft de ontwikkeling negatieve effecten op migratie. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

3.7 Geluid

Bij de bouwwerkzaamheden (en bij de ontmanteling) zal er sprake kunnen zijn van enige geluidsproductie door beton- en montagewerk. Er is daarnaast geen sprake van industrielawaai vanuit het nieuw te realiseren zonneveld. In het projectgebied worden zonnepanelen geplaatst. Deze zonnepanelen produceren geen geluid. Daarnaast worden er ook geen installaties opgenomen die een wezenlijke geluidsemisatie veroorzaken. Het inkoopstation en de transformatorstations hebben een bronvermogen van maximaal 10,0 MVA, en omvormers, die ook nog enig geluid kunnen produceren, hebben een bronvermogen van maximaal 100 kW. In de VNG-uitgave 'Bedrijven en milieuzonering' is dit gelijk te stellen aan de activiteit 'elektriciteitsdistributiebedrijven met transformatorvermogen tot 10 MVA'. Voor deze activiteit is in de richtafstanden tabel voor het aspect geluid 30 meter opgenomen. Dit betekent dat wordt geadviseerd om, op basis van een goede ruimtelijke ordening, een afstand van minimaal 30 meter aan te houden met geluidsgevoelige functies. Het inkoopstation en de transformatorstations wordt op aanmerkelijk grotere afstand van de bestaande burgerwoningen gesitueerd. Ook de omvormers worden op een veel ruimere afstand gesitueerd. Met betrekking tot geluid blijft dan ook een aanvaardbaar woon- en leefklimaat aanwezig.

Daarnaast is er, vanwege de hellende positie van de panelen, geen wezenlijke reflectie van omgevingsgeluid. Door de hellende positie kaatst geluid omhoog. Op het gebied van geluidsproductie zijn er geen negatieve effecten te verwachten.

3.8 Gevolgen plan voor de waterhuishouding

Met het voorliggende plan wordt de infiltratie van schoon regenwater geborgd door gebruik te maken van materialen die de bodem en het regenwater niet vervuilen, en door geen gesloten verharding onder de panelen aan te leggen. Door de toe te voegen inheemse vegetatie, en het niet meer gebruiken van bestrijdingsmiddelen en/of mest, treedt een kwalitatieve verbetering op. Er komt geen afvalwater vrij. Het plan heeft dan ook geen schadelijke gevolgen voor de waterkwaliteit en ecologie. Compensatie van verharding is ook niet aan de orde.

Daarnaast is het van belang dat de Agger een 'A-waterloop' betreft, en dat er door het projectgebied ook een 'B-waterloop' loopt, evenals langs het projectgebied. Deze watergangen blijven ongemoeid met het voorliggende plan ongemoeid. Ook het onderhoud blijft mogelijk, vanaf de gebruikelijke onderhoudsstroken.

Het voorgenomen plan heeft dan ook geen negatieve gevolgen voor de waterhuishouding.

3.9 Luchtkwaliteit

De voorgenomen ontwikkeling betreft de realisatie van een zonneveld. De verkeersbewegingen die de ontwikkeling van een zonneveld met zich mee brengt, zijn alleen tijdens de aanleg- en ontmantelingsfases merkbaar. In deze fases zal er tijdelijk sprake zijn van een grotere toename van verkeersbewegingen. Nadat de bouw van het park is afgerond daalt het aantal verkeersbewegingen weer naar de oude situatie.

Zelfs tijdens de bouw- en ontmantelingsfases zal het aantal verkeersbewegingen zo laag zijn, dat de ontwikkeling niet in betekenende mate tot een verslechtering van de luchtkwaliteit leidt.

4

CONCLUSIE

Tijdens de aanlegfase, en tijdens de ontmantelingsfase, zal er kortdurend overlast en hinder kunnen worden ervaren, zonder dat dit resulteert in langetermijn effecten dan wel schade. Het zonnenveld wordt overigens aangelegd met respect voor de bodem en door de open cultuur is ook hier geen schade te verwachten. De constructie wordt zodanig aangelegd dat er geen schade ontstaat en het systeem makkelijk demontabel is.

De locatie is onderzocht op het gebied van aanwezige ecologische, archeologische en cultuurhistorische waarden. Hieruit blijkt dat het gebied geschikt is voor planontwikkeling. De locatie is niet gelegen in een Natura 2000-gebied, Natuur Netwerk Nederland-zonering of andere relevante beschermde gebieden, en heeft ook geen negatieve effecten op deze gebieden.

Resumerend zullen er zowel tijdens de aanlegfase, als tijdens de gebruiksfase, als tijdens de ontmantelingsfase, geen significante negatieve effecten bestaan voor het milieu.

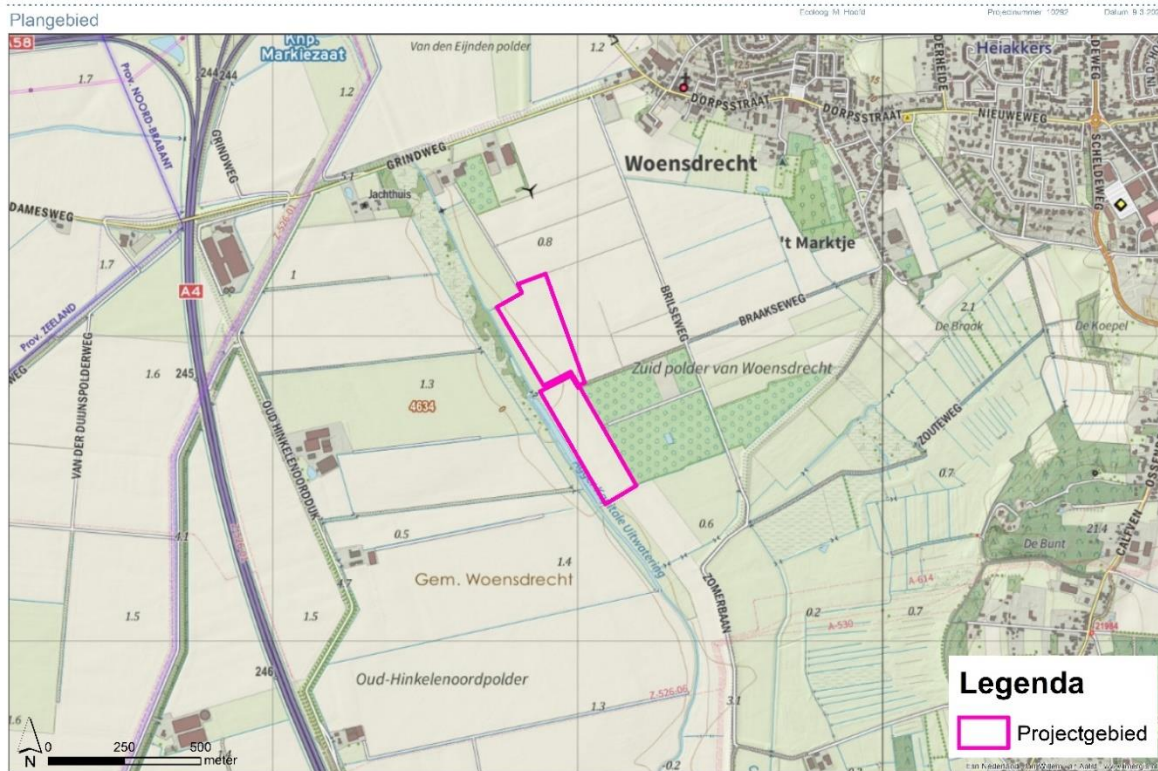
Notitie rugstreeppad

Zonneveld Agger te Woensdrecht

Projectnummer: 10292
 Datum: 26-6-2020
 Projectleider: M. Elshof
 Opgesteld: J. Loeffen

De initiatiefnemer is voornemens om op agrarische grond een zonnepark te realiseren, genaamd Zonneveld Agger. In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is in maart 2020 door Eelerwoude een quickscan flora en fauna en een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid uitgevoerd. Aan de hand daarvan is een naderonderzoek uitgevoerd met betrekking tot de functie van het plangebied voor rugstreeppad. Onderhavige notitie gaat daar verder op in.

Zonneveld Agger te Woensdrecht

Figuur 1. Ligging van het plangebied (roze kader) van zonneveld Agger ten zuiden van Woensdrecht. Bron kaart: Esri, 2020

Huidige situatie

Het plangebied ligt in het verlengde van de Braakseweg, ten zuidwesten van de dorpskern van Woensdrecht, gemeente Woensdrecht in de provincie Noord-Brabant). Het plangebied bestaat uit drie percelen agrarische gronden die liggen in een relatief open landschap. Aan de percelen grenzen greppels, sloten en ten westen van de percelen ligt een bredere watergang genaamd de Agger (Figuur 2). Aan de noord-, oost- en zuidzijde grenzen de percelen aan agrarische gronden en aan percelen waarop fruit wordt geteeld. Aan de westelijke zijde ligt een ruigtestrook en met een bosschage.

Figuur 2. Impressie van de waterloop om en in het plangebied. Opname: 24 maart 2020

Methode

Op basis van in totaal vier veldbezoeken verspreid over drie dagen zijn de watergangen gecontroleerd op gebruik en functie van de rugstreeppad. De veldbezoeken zijn in de avond uitgevoerd door Marielle Oomen, ecologisch adviseur en werkzaam bij Eelerwoude (zie kader – ecologisch deskundige). In tabel 1 zijn de onderzoekdata weergegeven. Hierbij zijn tevens de onderzoekers, starttijd en weersomstandigheden genoteerd.

Kader - Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Tabel 1. Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Start – eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
22-04-2020	Kooractiviteit	22:30 – 00:00	M. Oomen	12 °C, droog, half bewolkt, windkracht 1 Bft
22-05-2020	Controle watergang met schepnet Kooractiviteit	19:00 – 20:00 23:00 – 00:00	M. Oomen	17°C, droog, licht bewolkt, windkracht 2 Bft* 13°C, droog, licht bewolkt, windkracht 2 Bft
15-06-2020	Kooractiviteit	22:45 – 00:00	M. Oomen	19°C, droog, licht bewolkt, windkracht 1 Bft

* Overdag had het geregend.

Rugstreeppad

Bij de uitvoering van het rugstreeppadonderzoek is gewerkt conform het Kennisdocument Rugstreeppad (BIJ12, 2017). Het onderzoek is uitgevoerd door te luisteren naar kooractiviteit, op basis van 3 avonden in de periode half april – mei (2 avonden) en juni-juli (1 avond). Daarbij is tevens de waterloop bij daglicht gecontroleerd op aanwezige eiersnoeren en bemonsterd met een schepnet.

Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde flora en fauna. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen. Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn.

Resultaten onderzoek

April/ mei

Tijdens beide veldbezoeken in de avond zijn geen roepende rugstreeppadden of koren gehoord. Ook zijn geen exemplaren gezien die in de waterloop aanwezig waren of op het talud. Er bevonden zich ook geen exemplaren buiten de waterloop, bijvoorbeeld ter plaatse van aangrenzende percelen.

Tussen het riet was ten tijde van de Quicksan een kleine plas aanwezig. Dergelijke plassen zijn interessant voor rugstreeppad omdat ze snel opwarmen en vrij zijn van vis. Deze plas was echter geheel opgedroogd waardoor eventuele eiersnoeren verdrogen. Daarnaast neemt de ruigte aan de waterkant in hoogte toe wat minder geschikt is voor rugstreeppad, die een pionier soort is van wat meer open, ondiepe wateren en goed vergraafbare grond.

Bij de veldronde bij daglicht zijn met het schepnet enkele kikkervisjes gevangen. Dit betroffen geen juveniele rugstreeppadden maar kikkersoorten als groene of bruine kikker.

Juni

De laatste ronde in juni bevestigde de afwezigheid van rugstreeppadden in het gebied. De droge periode tussen de veldbezoeken heeft er niet voor gezorgd dat er nieuwe plassen zijn ontstaan of bestaande plassen weer water gevoed zijn. Daardoor is geen (extra) voortplantingswater aanwezig; de bestaande plas tussen het riet was nog steeds geheel verdwenen. Eiersnoeren van rugstreeppadden of kikkerdril zou hier geen enkele kans hebben gehad.

Conclusie

Het nader onderzoek wijst uit dat rugstreeppadden geen gebruik maken van het plangebied en de aangrenzende waterloop als voortplantingsgebied. Er zijn geen waarnemingen gedaan van rugstreeppadden, exemplaren of roepende koren, en er zijn er geen eiersnoeren in de waterloop aangetroffen. Op basis van dit onderzoek wordt uitgesloten dat het plangebied essentieel onderdeel uitmaakt van de functionele leefomgeving van rugstreeppad. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

Aanbeveling

De waterloop maakt onderdeel uit van het voortplantingsbiotoop van algemene amfibiesoorten. Let op dat in het kader van de zorgplicht werkzaamheden aan taluds, onder de waterlijn worden uitgevoerd in de periode augustus tot en met oktober, wanneer larven van amfibieën zijn volgroeid en voordat de winterperiode aanvangt.

Literatuur

- Hoofd, M. (2020). *Quicksan Wet natuurbescherming. Zonneveld Agger te Woensdrecht*. Projectnummer 10292. Eelerwoude, Goor.
- Bij12, 2017 Kennisdocument Rugstreeppad *Bufo calamita*